

DRIFT EN KOPPIGHEID

WAT IS KOPPIG EN DRIFTIG GEDRAG?

Een koppige peuter

Alledaagse dingen die vanzelf liepen, kunnen plots veel moeilijker verlopen: je kind wassen, etengeven, samen boodschappen doen, enz. Op alles wat je je kind vraagt komt er een 'nee', ongeacht de wijze waarop je je kind benadert (vriendelijk, eisend, vragend). Of je kind wil alles zelf doen, je mag als ouder niet meer helpen. Niets is nog vanzelfsprekend. Je kind gaat heel duidelijk tonen wat het wil en wat het niet wil. Jij zegt 'ja', je peuter 'nee'. Jij zegt 'nee', je peuter 'ja'. Ja, nee, ja, nee, ... Voor je peuter kan dit een leuk spelletje zijn. Alle peuters zijn vaak koppig en als ouder ben jij hun proefkonijn.

Een kleine driftkikker

Een driftbui is een heftige manier van reageren en van gevoelens uiten. Het overkomt je kind gewoon. Wanneer het tijd is om te vertrekken na een speeltuinbezoek, is de kans groot dat je kind zich op de grond laat vallen en heel hard begint te krijsen. Op die manier laat het merken dat het niet akkoord gaat en geen zin heeft om naar huis te gaan. Het kan ook zijn dat je kind volledig verstijft. Het reageert gewoon niet meer gedurende enkele minuten. Ook dát is een hevige emotionele reactie. Je kind kan ook een woedebui krijgen omdat het iets moet afgeven of omdat het iets niet krijgt, bijvoorbeeld een snoepje in de winkel. Ook als je kind zich niet begrepen voelt of gefrustreerd is omdat iets hem niet lukt, kan het een woedebui krijgen.

Bijna alle kinderen hebben wel eens een driftbui: het overkomt je kind gewoon. En aangezien het nog maar weinig taal heeft, zal het vooral heel lichamelijk en explosief reageren. Je kind heeft jou meestal echt nodig om te kalmeren. Als je kind wel al goed kan praten, zal het waarschijnlijk heel wat minder fel reageren (maar daarom niet minder koppig zijn!).

DE 'KOPPIGHEIDSFASE'

In de leeftijdsfase van anderhalf tot vier jaar vertonen alle kinderen koppig en driftig gedrag. Niet elk kind zal even vaak koppig en driftig gedrag stellen. Er bestaan grote verschillen tussen kinderen onderling.

Dit gedrag is volkomen normaal in de ontwikkeling van je kind. Tegelijk met het groeiende zelfbewustzijn ervaart je peuter (die zich het middelpunt van de wereld voelt) dat hij juist heel veel dingen nog niet kan. Hij botst op lichamelijke grenzen (het lukt hem bijvoorbeeld niet een doosje open te krijgen), op verstandelijke grenzen (hij begrijpt iets niet), hij kan zich niet op een aanvaardbare manier verstaanbaar maken, hij kan zijn gevoelens nog niet onder controle houden, enz. Het ervaren van deze grenzen veroorzaakt woedebuien.

Je kind begint ook te beseffen dat het een eigen persoontje is en dat het zelf kan beslissen over bepaalde dingen. Het beseft dat het macht heeft in bepaalde situaties. Hierdoor kom je als ouder, soms zonder het zelf te willen, in een machtsstrijd terecht. Je wil dat je peuter zijn bord leegeet en je peuter blijft weigeren ...

Men noemt dit de 'koppigheidsfase' of 'peuterpuberteit'. In deze periode ontdekt je kind zijn macht over de omgeving. Hierdoor zal je kind experimenteren met het 'nee' zeggen, hoe vriendelijk ook je iets vraagt. Je kind zoekt uit hoe ver het kan gaan met 'willen'. Het probeert zijn wil zo ver mogelijk door te drijven en botst hierbij op weerstand in zijn omgeving. Dit kunnen de ouders zijn die duidelijke grenzen stellen aan zijn wil en die bijvoorbeeld niet willen dat hun kind een snoepje krijgt in de winkel.

Je peuter zal ook zijn eigen wetten stellen, bijvoorbeeld: hij wil nu onmiddellijk een snoepje, mama mag de muziek niet uitzetten, de deur moet dicht. Een peuter is nog niet in staat om zich in iemand anders in te leven. Alleen hijzelf is van tel. Hij heeft ook nog geen tijdsbesef. Als je zegt: 'Straks krijg je een snoepje', kan je peuter niet inschatten hoe lang dit dan nog duurt.

Deze fase is heel belangrijk in de ontwikkeling van je kind naar een eigen persoonlijkheid. Je kind leert dat het een eigen persoon is, los van zijn ouders. Het is een autonoom persoon met een eigen wil en eigen wetten.

Je peuter wil je niet pesten of dwarsbomen. Het betekent ook niet dat hij jou niet meer graag ziet of niet meer nodig heeft. Integendeel! Je peuter gebruikt jou als proefkonijn, juist omdat hij zich bij jou veilig voelt. Een goede band tussen ouders en kind zorgt ervoor dat je kind 'stout' mag zijn zonder dat je als ouder je kind daarom minder graag ziet. Dit gedrag van je peuter kan echter wel soms lastig en vermoeiend zijn.

OMGAAN MET EEN KOPPIGE EN DRIFTIGE PEUTER

Je kind, jijzelf als ouder en de omgeving spelen allen een rol

Drift en koppigheid horen bij de ontwikkeling van ieder kind.

Er bestaat ook geen wondermiddel om altijd gepast te reageren op het koppige en driftige gedrag van je peuter.

We kunnen enkele tips meegeven, maar jij als ouder kan het best inschatten en uitzoeken welke tips voor jou en je kind nuttig zijn. Daarom is het raadzaam om eerst en vooral stil te staan bij:

- wie je kind is: leeftijd, temperament, ...
- hoe je zelf omgaat met het koppige en driftige gedrag van je kind: Blijf je bij je standpunt wanneer je kind een driftbui krijgt? Geef je je peuter genoeg aandacht, ook als hij niet koppig of driftig is? Enz.
- welke gebeurtenissen een rol kunnen spelen: een verhuis, de geboorte van een broertje of zusje, ...

Realistische verwachtingen hebben van je peuter

Elke peuter is anders: karakter, ontwikkelings-tempo, ... Toch zijn er zeker enkele vaste aandachtspunten om met je peuter om te gaan.

- Wanneer je peuter bijvoorbeeld tien minuten lang geconcentreerd met iets bezig is, is dit voor hem een hele prestatie.
- Wanneer je je peuter iets vraagt, is het normaal dat hij dit na enkele minuten al vergeten is. Een peuter vergeet effectief grenzen: 100 keer herhalen is echt nodig. Het is zeker niet altijd met opzet dat hij snel iets vergeet.
- Als je aan je peuter zegt dat iets niet mag, zorg er dan voor dat hij dit zeker hoort. Spreek je kind aan wanneer je er vlak bij bent en niet op drie meter afstand. Dan hoort je kind je niet. Spreek het aan op ooghoogte.

- Belangrijk is ook op welke toon je iets zegt. Zorg voor een afstemming tussen je verbale boodschap ('nee, mag niet') en je non-verbale houding (zonder daarbij te glimlachen). Dit komt veel geloofwaardiger over.
- Als je je kind aanspreekt, kan je het best korte, duidelijke boodschappen geven. Verschillende opdrachten of vragen in één zin kunnen verwarrend en onduidelijk zijn voor je peuter.

Aandacht schenken aan je kind

Je peuter wil gezien worden: hij wordt 'ik' en hij wordt trots op alles wat hij al kan. En hoewel hij vindt dat hij alles al zelf kan, heeft hij jou nog hard nodig. Een peuter die koppig of driftig gedrag vertoont, krijgt veel aandacht. Je probeert hem te kalmeren of je wordt boos. Als je peuter het op andere momenten met minder aandacht moet doen, leert hij al snel dat hij aandacht van jou krijgt als hij lastig gedrag stelt. Daarom is het belangrijk om spontaan aandacht te schenken aan je kind, ook buiten conflictsituaties. Dan kan je vanuit een positieve sfeer vertrekken. Je kan dit doen door positief te benoemen wat je kind goed doet: 'Je hebt zelf je jasje van de kapstok genomen, prima!' Je kan dit ook doen door samen te spelen, zonder dat je kind erom vraagt. Een andere manier bestaat erin je kind een eerlijk complimentje te maken over wat het al kan, ook al verloopt het nog moeizaam. Het is belangrijk voor het zelfvertrouwen van je kind dat het geregeld positieve opmerkingen krijgt.

Begrip tonen voor je kind

Je peuter leert zelfstandig worden. Hij wil van alles bereiken, maar wordt daarbij in zijn ogen gehinderd door anderen of door zijn eigen beperkingen. Daardoor kan hij wel eens gefrustreerd zijn:

- Je peuter wil iets zeggen, maar kan nog niet precies uitdrukken wat hij bedoelt.
- Je kind krijgt de deur van een kast niet open.
- Het lukt hem niet om een vormpje in een opening van een blok te stoppen.
- Je peuter mag van jou niet in een fotoboek kijken.
- Hij mag niet aan het leuke speelgoed van grote zus komen.

Een peuter heeft ook weinig geduld. Als iets niet meteen lukt, kan hij zich heel kwaad maken of heel verdrietig zijn.

Als je peuter boos is of heel verdrietig, zal hij daar wel een reden voor hebben. Probeer die reden te achterhalen.

Jij kan als ouder de frustraties van je kind benoemen en begrip tonen voor zijn gevoelens.

Dit wil daarom niet zeggen dat je moet toegeven aan je kind. Je kan zeggen: 'Ik weet wel dat je het niet leuk vindt dat je niet in dat fotoboek mag kijken' of 'Je bent boos omdat ik niet goed begrijp wat jij me vertelt.' Het is belangrijk voor je peuter dat hij iemand heeft die hem helpt rustig te worden.

Beschikbaar zijn voor je kind

Je peuter leert zichzelf en zijn omgeving kennen. Op die ontdekkingstocht komt je kind een heleboel nieuwe dingen tegen. Die ontdekkingstocht is noodzakelijk om alsmat zelfstandiger te worden en los te komen van de ouders. Je kind durft op ontdekking te gaan als het weet dat je altijd in zijn buurt bent en een oogje in het zeil houdt. Als je kind weet dat je beschikbaar bent als er iets zou mislopen of als het jou plots nodig zou hebben, zal het veel meer ondernemen.

Je kind aanmoedigen en geduld hebben

Het is belangrijk je kind te stimuleren in zijn ontwikkeling naar een eigen persoontje. Het gaat er dan om ruimte te geven aan je kind, zodat het zijn mogelijkheden leert kennen en uitbreiden.

- Je peuter laten experimenteren met zelfstandig eten, zich wassen, enz. zal hem stimuleren om zelfstandiger te worden. En geduld hebben wanneer het een knoeiboel wordt hoort erbij.
- Je kind zal het fijn vinden om mee te helpen in de tuin, in het huishouden, bij het poetsen en bij het verzorgen van de dieren. Je werk zal daardoor wellicht iets trager vooruitgaan, maar je peuter zal heel wat bijgeleerd hebben.

Duidelijke grenzen stellen en je kind leren regels te volgen

Je peuter wil alles leren kennen, voelen, uitproberen, ...

In deze periode is het erg belangrijk om grenzen te stellen en regels aan te leren. Je peuter zal niet altijd begrijpen waarom je een bepaalde grens stelt. Duidelijke grenzen zorgen voor voorspelbaarheid, en die geeft veiligheid en rust aan je kind. Als je vooraf zegt wat je gaat doen, weet je kind waaraan het zich moet houden en wat het kan verwachten.

Bij peuters kan je soms je doel bereiken door regels en grenzen als een uitdaging te verwoorden. Dit is uiteraard geen wondermiddel voor alle kinderen:

- 'Zou jij al helemaal alleen je tanden kunnen poetsen?'
- 'Kan jij wel van de kast afblijven terwijl ik even in de keuken ben?'

Stel ook niet te veel grenzen. Je peuter heeft immers nog ruimte nodig voor zijn ontdekkings-

tocht. Wanneer je kind een driftbui heeft, is het belangrijk dat jouw 'nee' een 'nee' blijft. Jouw regels moet je consequent toepassen.

Probeer als ouder zeker om een machtsstrijd met je kind te vermijden, want die strijd verlies jij gegarandeerd. Een van de eerste terreinen waarop je kind zijn eigen willetje zal laten zien, zijn de eetmomenten. Je kind voelt aan dat jij eten belangrijk vindt en weet dat het daardoor heel wat aandacht van jou krijgt. Dwing je kind niet om te eten. Jij bepaalt als ouder wanneer en wat er gegeten wordt. Laat je kind maar zelf bepalen hoeveel het eet.

Je kind afleiden kan een goede oplossing bieden. Als je kind bijvoorbeeld de keukenkast met gevaarlijke spullen begint uit te laden, kan je dit verbieden maar onmiddellijk voorstellen om een andere kast met plastic potjes uit te laden.

Als je kind een driftbui heeft, schrikt het er vaak zelf ook wel van en weet het niet hoe het uit zijn woedebui kan raken. Als ouder kan je je kind helpen tot rust te komen. Je kan dit doen door je kind te troosten of te kalmeren. Soms is het nodig je kind even apart te zetten, bijvoorbeeld als je kind iets doet dat erg gevaarlijk is (bv. het mes van de keukentafel proberen te pakken) of als het iets doet wat sociaal niet aanvaardbaar is (bv. in jouw arm bijten). Je kan daar een speciaal plekje voor uitkiezen. Het gedrag van je kind negeren is ook soms nodig. Door geen aandacht te geven, straf je je kind voor zijn gedrag. Vaak is het immers net die aandacht die je peuter nodig heeft.

Als je je kind beloont of straft, is het belangrijk het gedrag van je kind te benoemen, bijvoorbeeld: 'Ik vind het niet fijn dat je je bord niet leeg eet'. Zo benoem je het gedrag dat je afkeurt, zonder de hele persoon af te keuren. Als je zegt 'Je bent niet flink', weet je kind misschien niet waarom je dat zegt en denkt het dat je zijn hele persoon 'afkeurt'.

ALS HET JE ALS OUDER TE VEEL WORDT ...

Iedereen probeert om zo goed mogelijk te reageren op het koppige en driftige gedrag van zijn peuter. Soms heb je echter het gevoel dat je alleen nog maar moet vitten op je kind. Soms word je er behoorlijk moe en ongeduldig van. Als je kind nooit eens doet wat je vraagt of elke dag driftbuien heeft, kan je je als ouder zorgen beginnen te maken. Het hangt van heel wat factoren af op welk moment de drift en de koppigheid van je kind een echt probleem wordt. Maar wanneer jij het als een probleem ervaart, dan is het dat ook.

Als je nog vragen hebt over het koppige en driftige gedrag van je kind of als je je als ouder zorgen maakt, neem dan gerust contact op met een medewerker van Kind en Gezin. In elk regiohuis van Kind en Gezin kan je terecht voor het 'spreekuur opvoedingsondersteuning'. Tijdens één of meerdere gesprekken zoeken we samen met jou een antwoord op je opvoedingsvragen.

Wil je meer informatie?

Neem dan contact op met Kind en Gezin.

Het telefoonnummer vind je in het gezondheidsboekje van je kind.

Kind en Gezin

Kind en Gezin-Lijn: 078 150 100

E-mailen kan ook via de contactpagina op onze website: www.kindengezin.be

INTERESSANTE LECTUUR

Voor ouders

Jesper, J. (1999). *Dat vind ik. Wat vind jij?*
Rotterdam: Ad. Donker.

Mühlán, E. & Schröter, A. (1998).
Bang, boos of blij? Omgaan met de gevoelens van je kind.
Voorhoeve.

Philips, A. (1999).
Nee zeggen: waarom het belangrijk is voor jou en je kind.
Antwerpen: Houtekiet.

Om samen met je kind te lezen

D'Allancé, M. (2001).
Boze bui. Van Goor.

De Vries, A. & Willemien, M. (2001).
Grijsje. Lemniscaat.

Sanctobin, V. & Verplancke, K. (1999).
Bang, boos, blij.
De Eenhoorn.

Weninger, B. (1999).
Paultje maakt ruzie. De Vier Windstreken.

Miller, V. (2001). *Ik hou lekker toch van je!*
Mechelen: Bakermat/Baeckens Books.